

Gösta Berlings saga (Gy)

Selma Lagerlöf har i novellen ”En saga om en saga” (finns att läsa på Litteraturbanken) beskrivit hur hon fick idén till *Gösta Berlings saga* och hur hela skrivprocessen gick till när hon skrev romanen. Ett förslag är att läraren eller några elever läser novellen och återberättar hur romanen kom till.

Fortsatt arbete efter närläsning

Hela *Gösta Berlings saga* med alla sina vindlingar och utvikningar är ett stort och tidskrävande projekt att läsa med en hel klass, men här finns några förslag till fördjupning utan att för den skull behöva läsa precis hela romanen. Välj bland dessa uppgifter:

Bengt Lagerkvists TV-serie

Efter att ha närläst ”Prästen”, och om man så vill även ”Tiggaren”, kan motsvarande avsnitt ses i Bengt Lagerkvists TV-serie från 1986. (Finns att hitta i SVTs Öppet arkiv.) Fundera över hur replikväxlingarna och miljöbeskrivningarna känns igen från Lagerlöfs sätt att skriva.

Mauritz Stillers stumfilm

Det är intressant att jämföra ”Prästen” och ”Tiggaren” med öppningsscenerna i Mauritz Stillers stumfilm från 1923. Stillers gestaltning av avsnittet Prästen blev omdiskuterat och Lagerlöf själv avskydde hans sätt att framställa scenen. För frågeställningar kring filmen och romanen, se PDF:en ”Mauritz Stillers Gösta Berlings saga”.

Miljön i *Gösta Berlings saga*

Gösta Berlings saga kan beskrivas som en episodisk roman. Det går att följa många spår i den och man behöver inte nödvändigt läsa romanen från pärm till pärm för att få ut något av den. Gösta står i centrum, men det handlar också om hela trakten runt Bro och sjön Löven och människorna som levde där på 1820- och 30-talen. Läs och diskutera vad det är för slags landskap som skildras utifrån kapitlet ”Landskapet”. Är det ett verkligt landskap eller fantasi?

Gösta Berlings utveckling

Det finns flera intressanta personer att följa genom romanen. Följ Gösta och hans utveckling från Inledningen och vidare i kapitel 2, 4, 6, 9, 10, 15, 17, 30, 32, 35 och 36. En grupp kan dela upp dessa kapitel mellan sig och läsa dem för att sedan återberätta dem för varandra. På så sätt växer bilden av Gösta Berling fram. Ett samtal kring Gösta Berling kan börja i frågan om ni skulle vilja ha honom som vän och sedan fortsätta med att diskutera om han är en

realistisk person eller ej. Man kan också fundera över den utveckling han genomgår och om slutet på berättelsen om honom kan uppfattas som harmoniskt. Vad innebär det att vara både god och glad?

Är *Gösta Berlings saga* en saga?

Varför valde Selma Lagerlöf att kalla romanen för *Gösta Berlings saga*? Vilka sagodrag finns i romanen?

Hur går det för majorskan?

De som vill fortsätta att läsa om hur det går för majorskan kan följa henne i kapitlen ”Julmiddagen”, ”De gamla åkdonen”, mittenpartiet i ”Unga grevinnan” och ”Margareta Celsing”. Berätta för klassen.

Kvinnorna i *Gösta Berlings saga*

Lagerlöf är en skicklig persontecknare. Kvinnorna spelar en viktig roll i romanen och de är färgstarka personligheter. En grupp kan välja var sin av de mest centrala kvinnorna och läsa de kapitel som beskriver henne bäst och göra en karaktärsanalys av henne:

Majorskan: Presentationen av majorskan i ”Tiggaren” och kapitel 2, 3, 7 och 36.

Anna Stjärnhök: kapitel 4, 15 och 28.

Elisabet Dohna: kapitel 10, 12, 15, 16, 17, 30, och slutet av kapitel 32, samt 35.

Marianne Sinclair: kapitel 6, 7, 9 och 17.

Hur skildras förälskelserna?

Gösta blir förälskad i alla de tre unga kvinnorna och de blir också på olika sätt förälskade i honom. Beskriv hur förälskelserna skildras i romanen och hur erotiska stämningar byggs upp i de kapitel som handlar om de unga kvinnorna. I kapitel 6, ”Balen på Ekeby”, används till exempel motsatsparen värme och kyla, ljus och mörker flitigt i olika variationer och ett bildspråk där dessa motsatser uttrycks.

De 12 kavaljererna

Gösta Berling blir en av 12 kavaljerer på Ekeby. Kavaljererna är en skara mer eller mindre åldrade och utslagna män med det gemensamt att de kommer ur de övre samhällsskikten och saknar försörjning. Majorskan på Ekeby har tagit sig an dem. Flera av kavaljererna har egna kapitel i romanen och dessa kan läsas som noveller: 5, 8, 13–14, 18, 21, 23, 26, 31, 33. Välj några av kavaljererna och berätta om dem.

Berättarrösten i *Gösta Berlings saga*

Berättaren i *Gösta Berlings saga* är flera gånger skildrad som om hon var närvarande i berättelsen och återberättar historier hon hört som barn för sina läsare/åhörare. Särskilt tydligt blir det i kapitlet ”Spökhistorier” och i romanens allra sista avsnitt. Läs dessa och fundera över vem berättaren är och hur berättaren framställs. Fundera också över likheter och skillnader mellan författaren Selma Lagerlöf och berättaren i *Gösta Berlings saga*.